

Asia: VN/34707/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen omaisuusjärjestelyistä kunnalle aiheutuvien välittömien kustannusten määrittämisestä

Lausunnonantajan lausunto

Korvauksen perusteena olevat kulut (erityisesti luonnoksen 3 §)

Asetusluonnoksen 2 §:ssä on mainittu korvauksen perustana oleviksi kustannuksiksi suoriteperusteen mukaiset kustannukset aikaväliltä 1.1.2023-31.12.2027. Esitykseen liittyy ongelma kustannusten kohdistamisessa, sillä kaikkia sote-rakennuksiin liittyviä kustannuksia ei voida suoraan esittää jälkikäteen suoriteperusteen mukaisesti, vaan korvauksen perusteena olevat kustannukset on voitava määrittää laskennallisesti.

Asetusluonnoksen 2 §:ssä on myöskin hyvin lyhyt aikaväli, kun huomioidaan sote-rakennusten luonne monessa kunnassa kunnan isoimpina rakennuksina. Ensisijaisesti kunnissa yritetään myydä kunnan ja hyvinvointialueen käytöstä poistuneet rakennukset, ja viimeisenä keinona vasta purkaa rakennukset. Asetusluonnoksen pisin aikaväli kustannusten huomioimisessa ulottuu vuoden 2028 loppuun, jolloin voi olla, että purkukulut eivät sisälly aikavälille. Aikaväliä tulisikin pidentää erityisesti purkutilanteita huomioiden 2030-luvulle.

Asetusluonnoksessa tulisi määritellä tarkemmin myös käyvän hinnan perusteista sote-rakennusten osalta, kun siihen perustuen asetustalon luonnoksen 3 §:ssä luovutustappioita ei kaikissa tilanteissa pidetä kuluina. Sote-rakennusten käypä arvo eri puolilla maata tai yksittäistä kuntaa voi olla hyvin erilainen. Rakennuksella, johon hyvinvointialueella on pitkä määräaikainen sopimus, voi olla korkea käypä arvo, vaikka muutoin rakennuksella ei korkeaa rahallista arvoa olisikaan esim. rakennuksen kunnon vuoksi.

Asetusluonnoksessa 3 §:ssä kuluiksi ei myöskään huomioida rahoituskuluja siltä osin, kun ne eivät ole kohdistettavissa 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuun kunnan omaisuuteen. Tämän perusteella

käytännössä rahoituskuluja ei voida hakea kuluiksi, koska lainoja ja korkomenoja ei ole kohdistettu yksittäisiin rakennuksiin tai muihin omaisuuseriin. Rahoituskulut tulisi voida huomioida laskennallisesti.

Asetusluonnoksessa ei oteta kantaa sote-rakennusten yhtiöittämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Nämä kustannukset on huomioitava suoraan täysimääräisinä kustannuspohjaan, sillä ilman sote-uudistusta edellä mainittuja kustannuksia ei olisi kunnille muodostunut. Yhtiöittämisen osalta olisi myös huomioitava kunnalle tuleva hallinnollinen työ laskennallisena perusteena yhtiöittämiskustannusten lisäksi.

Lisäksi kustannuspohjaan täytyy huomioida tilintarkastajalta vaadittu työ ja siitä kunnille aiheutuvat lisäkustannukset.

Korvauksen perusteena olevat tuotot (erityisesti luonnoksen 4 §)

-

Muut huomionne asetusluonnoksesta

Laissa sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon annettun lain (616/2021, jäljempänä voimaantulolaki) 43 §:ssä esitetään mahdollisuus saada korvauksia, vaikka korvausraja ei ylity, jos kunnan mahdollisuus päättää omasta taloudestaan ilmeisesti vaarantuu. Tämä tulisi asetuksessa määritellä tarkemmin mitkä kriteerit ovat perustana talouden vaarantumiseen kyseisen lain mukaan. Asetuksessa tulisi tarkentaa viitataan talouden vaarantumisella kuntalain 118 §:n mukaisesti kaikkiin kriisikuntakriteereihin vai riittääkö vaarantumisesta yhden edellä mainitun lainkohdan kriteerin täyttyminen.

Asetusluonnoksen 6 §:n tilintarkastajan lausunnon pohjaksi vaadittuja tietoja on haastava toteuttaa sillä kunnalle aiheutuneet kustannukset sisältyvät kirjanpidossa, mutta niiden erittely sote-omaisuuserään ja muuhun ei todennäköisesti suoraan kirjanpidosta onnistu kuten edellä jo mainittu.

Pessa Hannu
Rovaniemen kaupunki